

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Financiën

Nummer

Kenmerk
119587

Raad d.d.
4-11-2020

Paragraaf begroting
N.v.t.

Portefeuillehouder
M.A. Mulder

Steller
D.F. van Hal

Datum
16 oktober 2020

Onderwerp
Begroting 2021

Geadviseerd besluit

Vaststellen van de Begroting 2021. Daarbij vragen wij u om:

1. Vaststelling van de in 2021 te realiseren beleidsvoornemens inclusief de daarbij behorende baten en lasten;
2. In te stemmen met een onttrekking van € 1.462.000 uit de Vrije algemene reserve voor een extra storting in de Weerstandsreserve om het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen.

Toelichting op beslispunten

Wij bieden u de Begroting 2021 aan. In deze begroting zijn onze voornemens opgenomen voor het komende begrotingsjaar. Deze voornemens zijn tot stand gekomen op basis van de Perspectiefnota 2020-2024, de uitkomsten van de Najaarsnota 2020 en diverse gesprekken die de afgelopen weken zijn gevoerd met uw raad. Wij stellen u voor deze begroting vast te stellen en ons daarmee de opdracht te geven binnen deze kaders de uitvoering van de genoemde beleidsvoornemens ter hand te nemen.

Beoogd effect

Door middel van het vaststellen van deze begroting maakt u gebruik van uw budgetrecht. U geeft het college aan welke activiteiten u verwacht in 2021 en welke financiële randvoorwaarden daarbij gelden.

Kader

Op grond van artikel 190 van de Gemeentewet biedt het college jaarlijks de raad een begroting aan. Door vaststelling van de begroting stelt uw raad middelen beschikbaar voor alle daarin opgenomen taken en activiteiten. De regels voor de inhoud van de begroting zijn nader vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Argumenten

Door het vaststellen van de begroting, stelt u de kaders vast voor het te voeren beleid voor het komende jaar. In de begroting is per programma aangegeven wat wij willen bereiken, wat wij daarvoor in 2021 willen gaan doen en wat dit gaat kosten. Daarnaast staan in de paragrafen de beleidslijnen geformuleerd die doorwerken in meerdere programma's. Hierdoor ontstaat een dwarsdoorsnede van de begroting.

In de financiële begroting worden de financiële achtergronden van het in de programma's voorgestelde beleid verder uitgewerkt. Door vaststelling van de begroting geeft u ons de opdracht de in de begroting opgenomen activiteiten binnen het geschetste financiële kader uit te voeren.

Perspectiefnota (kaders)

Op basis van de perspectiefnota geeft de raad kaders (richtinggevende uitspraken) mee aan het college. Deze kaders zijn vervolgens leidend bij het opstellen van de begroting voor het komende jaar.

De volgende kaders zijn uitgangspunt voor de Begroting 2021:

1. een meerjarig sluitende begroting op het bestaande takenpakket
2. tekorten die ontstaan door nieuwe wettelijke taken en/of verplichtingen brengen we apart in beeld. Uitgangspunt is dat we hier vooralsnog geen nieuwe bezuinigingen gaan doorvoeren.
3. indien het financieel perspectief het toe laat, zullen we de wensen om onze doelstellingen (beter) te bereiken in de begroting verwerken.

"Wensen" niet in Begroting 2021

De financiële ontwikkelingen leiden meerjarig tot een negatief saldo op de huidige taken. Dit betekent dat de "wensen" (om onze doelstellingen beter te kunnen bereiken) uit de perspectiefnota niet zijn overgenomen in de Begroting 2021.

Bij het opstellen van de begroting zijn aanvullend voor andere beleidsterreinen voorstellen gedaan om extra middelen toe te kennen om onze doelstellingen te kunnen realiseren. Aangezien we daar een keuze hebben, zijn deze voorstellen niet opgenomen in de begroting. Dit kan betekenen dat we onze doelstellingen in mindere mate realiseren. In de bijlage is een overzicht opgenomen met de budgetvragen die niet zijn gehonoreerd.

Geld vragende voorstellen

In de najaarsnota komen onder andere de volgende ontwikkelingen terug: Jeugd zorg in natura (nadeel), WMO (inclusief taakstelling) (nadeel) en de verwerking van de Meicirculaire en Septembercirculaire (nadeel).

In de Begroting 2021 is aanvullend om extra geld gevraagd voor een aantal nieuwe wettelijke taken en geconstateerd dat ons weerstandsvermogen afneemt, terwijl risico's gelijk blijven dan wel toenemen.

Risico's

Daarnaast spelen nog een aantal grote risico's: beschermd wonen; Wet kwaliteitsborging voor het bouwen; bodemtaken; herverdeling gemeentefonds 2022; continueren extra bijdrage jeugd (€ 442.000 structureel ingeboekt m.i.v. 2022). Voor 2022 is deze inmiddels zeker, voor 2023 (en verder) nog onzeker.

Aanvullende dekkingsvoorstellen

Om de begroting meerjarig sluitend te krijgen zijn forse bezuinigingen nodig. Dat hebben we de afgelopen jaren ook moeten doen.

Onderwerp

Begroting 2021

Datum

16 oktober 2020

Kenmerk

119587

Pagina

2 van 7

Die koek is nu wel op. Er zijn nog enkele niet-wettelijke taken waarvan we kunnen beslissen ermee te stoppen of deze te verminderen. Maar dat zijn nu precies onderdelen die onze inwoners hard raken (sport, cultuur, minima) of onze bestuurlijke slagkracht verminderen (regio Arnhem/Nijmegen, VNG). Bovendien houdt bezuinigen op deze onderdelen in, dat voorzieningen worden afgebouwd die zeker niet zomaar weer kunnen worden opgebouwd in betere tijden.

Om tot een meerjarig sluitende begroting op het bestaande takenpakket te komen (waaronder tekorten die ontstaan door nieuwe wettelijke taken) zijn keuzes nodig. De volgende voorstellen worden u voorgelegd:

1. Verhoging OZB: er is ca. € 2 miljoen onbenutte belastingcapaciteit. Voorstel is om € 1 miljoen te benutten. Dat is een extra OZB verhoging naast de OZB verhoging van € 283.000 met ingang van 2021 waartoe al is besloten in de meerjarenbegroting 2020-2023.
We zijn van mening dat inwoners liever iets meer betalen dan in een gemeente wonen met beperkte voorzieningen. Om te kunnen besturen is afwegingsruimte nodig en die is er niet als ons lokaal beleid en onze niet-wettelijke taken er niet meer zijn. Daarmee komt het bestaansrecht van een volwassen gemeente in het gedrang en dreigt ingrijpen van de Provincie en daarmee nog minder autonomie en lokale bestuurlijke ruimte. Daarbij kan deze maatregel worden teruggedraaid in betere tijden. Voor een woning met een woningwaarde van € 301.700 (gemiddelde) betekent dit een stijging van ca. € 44,50 per jaar (ca. 13,85 %).
2. Onttrekking uit vrije algemene reserve: na verwerking van voorgaande dekkingsvoorstellen is de meerjarenbegroting m.i.v. 2022 sluitend. Voor 2021 is deze niet sluitend. Hiervoor stellen we voor een onttrekking uit de vrije algemene reserve te doen en deze reserve weer aan te vullen vanuit positieve grondexploitaties en eventuele positieve resultaten in latere jaren.

Bestuurlijke voorwaarden

Deze inkomstenverhoging gaat gepaard met een aantal bestuurlijke afspraken tussen gemeenteraad en college:

We willen leren en verbeteren en varen scherp aan de wind

Ondanks dat organisatie, college en gemeenteraad al een intensief bezuinigingstraject in 2019 hebben doorlopen, blijven we kritisch op onze uitgaven en staan we open voor kansen om onze opbrengsten te optimaliseren. We zien voor de komende anderhalf jaar in de eerste plaats kansen in het beteugelen van de kosten in het sociaal domein en het optimaliseren van de opbrengsten uit onder andere grondexploitatie. Daar wordt al op ingezet, maar we willen nog meer gebruik maken van externe inzichten en goede voorbeelden in andere gemeenten. Daarom spreken raad en college af dat op zo'n kort mogelijke termijn, het liefst nog in 2020, de hulp gevraagd wordt van de Provincie of van een partij die de Provincie aanbeveelt, om Renkum te adviseren in welke kansen er liggen met betrekking tot deze twee beleidsterreinen. Gemeenteraad en college trekken hier gezamenlijk in op en verwerken de uitkomsten in de Voorjaarsnota in 2021.

Bovendien bekijken we ieder jaar het financieel perspectief opnieuw en wegen we af of het mogelijk is om de belastingen voor inwoners te verlagen. Waarbij we ons realiseren dat we de komende jaren te maken hebben met een flink aantal risico's. We denken daarbij bijvoorbeeld aan de doordecentralisatie Beschermd wonen, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen, de Omgevingswet, bodemtaken, de herverdeling van het gemeentefonds en het al dan niet continueren van de extra rijksbijdrage voor de jeugdwet.

Onderwerp

Begroting 2021

Datum

16 oktober 2020

Kenmerk

119587

Pagina

3 van 7

We werken aan een duurzaam toekomstperspectief van de gemeente Renkum

Gezien de opgaven binnen het lokaal bestuur, de aanhoudende kwetsbare financiële situatie en de grote onzekerheid waarmee elk toekomstperspectief op dit moment gepaard gaat, maken we de afspraak enerzijds te investeren in onze bestuurscultuur en anderzijds samen met de Provincie te onderzoeken welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn om de gemeente Renkum toekomstbestendig te organiseren. Dit onderzoek resulteert in scenario's die voor het einde van deze raadsperiode van input kunnen dienen voor een volgende raadsperiode.

We zorgen voor een gezonde organisatie

We investeren opnieuw in de organisatie. Ondanks dat er geen ruimte is voor verschillende andere belangrijke wensen vinden we het noodzakelijk te zorgen voor een wendbare organisatie die ons huidige takenpakket naar behoren kan uitvoeren. Dat vraagt naast investering in enige formatie, vooral investeren in onze organisatieontwikkeling door vereenvoudiging en verheldering van werkprocessen en sturing op kwaliteit van mensen, resultaten en samenwerkingen. Daarvoor is ook een ontwikkelbudget opgenomen in onze begroting. Nieuwe taken kunnen we alleen goed uitvoeren als er voldoende middelen bij meekomen.

We willen de kwaliteit en omvang van de organisatie objectief kunnen beoordelen en daarom investeren we in structurele benchmarking. De jaarlijkse resultaten daarvan én het verloop van onze organisatieontwikkeling vraagt ook verantwoording naar bestuur en samenleving. Jaarlijks gaan we hierover met de raad in gesprek.

Tegelijkertijd realiseren we ons dat het niet opportuun is enerzijds toekomstbestendige scenario's te onderzoeken en anderzijds een nieuw gemeentehuis te realiseren, waar extra middelen voor nodig zijn. Wel onderzoeken we wat dan minimaal nodig is voor een werkbaar gemeentehuis voor de komende 5 á 10 jaar en welke scenario's er zijn voor een duurzame gemeentewerf.

Aanvulling Weerstandsvermogen

In deze begroting is de berekening van ons weerstandsvermogen geactualiseerd. Om het statisch weerstandsvermogen aan de norm van 100% te laten voldoen, is een storting in de Weerstandsreserve van € 1.462.000 noodzakelijk. Wij stellen daarom voor de weerstandsreserve met dit bedrag aan te vullen vanuit de vrije algemene reserve.

Het dynamisch weerstandsvermogen is eveneens ontoereikend. Wij zien vooralsnog geen mogelijkheden om de structurele risico's die op ons af komen op te kunnen vangen. Om die reden is het noodzakelijk het hiervoor genoemde traject met de provincie in gang te zetten.

Kanttekeningen

Wij staan voor gezonde gemeentefinanciën en een duurzaam financieel evenwicht. Dit betekent een evenwichtige begroting op de korte en de lange termijn. Op dit moment staan de financiën van de gemeente onder druk.

Ons uitgangspunt is een meerjarig sluitende begroting op het bestaande takenpakket en geen nieuwe bezuinigingen doorvoeren m.b.t. nieuwe wettelijke taken.

Ter dekking stellen we voor de OZB inkomsten met € 1 miljoen extra te verhogen. We zijn van mening dat inwoners liever iets meer betalen dan in een gemeente wonen met beperkte voorzieningen. Daarbij kan deze maatregel worden teruggedraaid in betere tijden.

Onderwerp

Begroting 2021

Datum

16 oktober 2020

Kenmerk

119587

Pagina

4 van 7

De onttrekking uit de vrije algemene reserve in 2021 wordt weer aangevuld vanuit positieve grondexploitaties en eventuele positieve resultaten in latere jaren. Dit is noodzakelijk gezien de snelle afname van de vrije algemene reserve. Na de al geplande onttrekkingen en de voorstellen uit deze begroting bedraagt het saldo ca. € 2,7 mln.

Gezien de risico's die de komende jaren op ons afkomen, is het nodig om het gesprek aan te gaan met raad en provincie over de toekomst van onze gemeente.

Draagvlak

Input voor de voorliggende begroting waren de Perspectiefnota 2020-2024, de Najaarsnota 2020 en diverse gesprekken die de afgelopen weken zijn gevoerd met uw raad.

Aanpak/Uitvoering

In de begroting is rekening gehouden met de door de raad vastgestelde Voorjaarsnota 2020 en de uitkomsten van de Najaarsnota 2020. Het beleidsmatig kader voor de Begroting 2021 is gevormd door de Perspectiefnota 2020-2024.

Na goedkeuring van de Begroting 2021 nemen wij de uitvoering van het voorgestelde beleid en de voorgestelde projecten ter hand. Over de voortgang wordt u gerapporteerd middels de tussentijdse rapportages.

Communicatie

De goedgekeurde Begroting 2021 zal uiterlijk 15 november 2020 worden toegezonden aan onze toezichthouder, Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland.

Financiële consequenties

De begroting laat samengevat het volgende beeld zien:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Meerjarenbegroting na 23 voorjaarsnota		-349	122	131	261
Bijstelling njn met resultaat	237	-795	-598	-299	-468
Invulling taakstellingen	-122	-10			
Subtotaal	139	-1.153	-476	-168	-207
Bijstelling meerjarig neutraal (totaal van de jaren)	-84	-2	27	59	
Coronacrisis		-10	-10	-10	-10
Meerjarenbegroting 55 na najaarsnota		-1.165	-459	-119	-217
Geld vragende voorstellen		-719	-538	-405	-404
Dekkingsplan		1.885	1.000	1.000	1.000
Meerjarenbegroting 55		0	3	476	379

Onderwerp

Begroting 2021

Datum

16 oktober 2020

Kenmerk

119587

Pagina

5 van 7

In de begroting worden de volgende geld vragende voorstellen aan u voorgelegd:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Wet digitale toegankelijkheid		-33			
Formatie		-383	-262	-106	-106
Renovatie sporthal Doorwerth		-51	-74	-73	-72
Wet elektronische publicaties		-50			
Opstellen omgevingsplan		-75	-75	-75	-75
Optimalisering organisatieontwikkeling		-100	-100	-100	-100
basisfinanciering van de regionale samenwerking Arnhem-Nijmegen		-27	-27	-51	-51
Resultaat		-719	-538	-405	-404

In de begroting worden de volgende dekkingsvoorstellen aan u voorgelegd:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Inzet algemene reserve		885			
Extra verhoging OZB		1.000	1.000	1.000	1.000
Resultaat		1.885	1.000	1.000	1.000

Extra OZB verhoging en inzet algemene reserve

Wij geloven niet langer dat verdergaand bezuinigen een gemeente overlaat die er voldoende voor haar inwoners kan zijn. Daarom stellen wij een extra OZB verhoging voor van 1 miljoen euro. Dat is naast de OZB verhoging van € 283.000 met ingang van 2021 waartoe al is besloten in de meerjarenbegroting 2020-2023. Met deze verhoging is de begroting met ingang van 2022 structureel sluitend. Het resterende tekort voor 2021 wordt onttrokken aan de vrije algemene reserve. Het positieve saldo met ingang van 2022 storten wij jaarlijks naar de vrije algemene reserve om deze weer aan te vullen en als buffer voor toekomstige risico's.

Formatie wethouder

Het college hecht aan vervanging van de vertrokken wethouder. De huidige situatie wat betreft de COVID-19-pandemie, de nieuwe taken die er op ons afkomen en de verbinding die nodig is met de samenleving maakt dat wij u - in het belang van de Renkumse samenleving - verzoeken om het college weer op sterkte te brengen.

Wanneer u besluit tot het niet of gedeeltelijk invullen van de ontstane vacature, heeft dit het volgende effect op de begroting.

Onderwerp

Begroting 2021

Datum

16 oktober 2020

Kenmerk

119587

Pagina

6 van 7

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Invulling voor 0,6 fte	10	40	20		
Geen vervanging	25	100	50		

In de Begroting 2020 is al besloten om de wethoudersformatie na de verkiezingen in 2022 terug te brengen naar 3 fte.

Voor nadere informatie over de in de tabellen genoemde onderdelen verwijzen we u naar de Begroting 2021.

Juridische consequenties

Door middel van vaststelling van de begroting autoriseert uw raad ons college tot uitvoering van het beleid en de projecten binnen de in deze stukken genoemde kaders. Dit betekent dat wij conform artikel 160, eerste lid, onder e, van de Gemeentewet bevoegd zijn 'tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten en deze te verrichten'.

WMO-aspecten

De WMO-aspecten zijn in de desbetreffende programma's in de begroting toegelicht.

Gezondheid

De gezondheidsaspecten zijn in de desbetreffende programma's in de begroting toegelicht.

Duurzaamheid

De activiteiten op het gebied van duurzaamheid zijn eveneens in de desbetreffende programma's toegelicht.

Effect op vermindering regeldruk

Dit voorstel heeft geen effect op de regeldruk.

Alternatieven

Het niet (tijdig) vaststellen van een sluitende begroting zal ertoe leiden dat de provinciale toezichthouder zal besluiten de gemeente onder preventief financieel toezicht te plaatsen.

Preventief toezicht

Gemeente Renkum moet ervoor zorgen dat de (meerjaren)begroting structureel en reëel in evenwicht is. De provincie houdt toezicht op de financiën. Regulier houden zij "repressief toezicht". Repressief toezicht betekent dat de begroting direct uitgevoerd kan worden. Wanneer de begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet (w.o. begroting niet structureel en reëel in evenwicht en daarnaast niet aannemelijk dat u dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2024) van de meerjarenraming herstelt), is er sprake van "preventief toezicht". Preventief toezicht betekent dat de provincie de begroting en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat deze uitgevoerd kan worden.